

Bidrag til FOU spørgsmål 219 vedr. nordisk forsvarssamarbejde.

AFTALE	HVILKE LAND(E)/ FIRMA(ER) DELTAGER	HVAD OMHANDLER AFTALEN/TITEL	MYNDIGHED	POTENTIALE/EFFEKT
Teknisk aftale	Danmark, Finland, Norge og Sverige	Samarbejde om <i>Nordic Centre for Gender in Military Operations</i> .	Forsvarskommandoen	<p>Indgået: 27. januar 2012</p> <p>Som grundlag for samarbejdet mellem NATO og <i>Nordic Center for Gender in Military Operations</i> er der desuden indgået et aftalememorandum (<i>Memorandum of Understanding</i>).</p> <p><i>“Memorandum of Understanding between the Swedish Armed Forces and Headquarters, Supreme Allied Commander Transformation and Supreme Headquarters Allied Powers Europe concerning Gender Education and Training.”</i></p> <p>Forsvarskommandoen har den 29. april 2014 godkendt en tilføjelse til det nordiske samarbejde i rammen af <i>Nordic Center for Gender in Military Operations</i>. Ændringen bestod primært i at udvide deltagerkredsen af lande, der kan sende personale til centeret.</p> <p>Potentiale: Det er forventningen, at muligheden for forøgede bemandingsmæssige ressourcer til centeret fra ikke nordiske lande vil medføre en fortsat positiv udvikling af <i>Nordic Center for Gender in Military Operations</i>, herunder et øget aktivitetsniveau i form af kurser, seminarer, netværk og forskningsbaseret vidensdeling.</p>
Aftalememorandum (<i>Memorandum of Understanding</i>).	Danmark og Norge	Fornyelse af aftale om specialopklaring.	Hærens Operative Kommando	<p>Indgået: 10. januar 2013</p> <p>Effekten udgør en samordning af uddannelse, fælles øvelser og mulighed for udveksling af doktrinære tendenser. Norge kan potentielt vise sig at være den optimale option til træning af bl.a. specialopklaring, idet man i Norge har opsat et dedikeret testfelt, som kan bruges til netop dette formål.</p> <p>Potentialet er væsentligt større end den hidtidige udnyttelsesgrad. Samarbejdet vil generere en besparelse vedr. uddannelse og udvikling inden for specialopklaring, herunder minimering af transportomkostninger i forhold til alternative samarbejdspartnere.</p>

				Doktrinær sparring med en nation med sammenlignelige forhold som Norge er i denne sammenhæng potentielt en kilde til besparelser på indkøbssiden.
Aftalememorandum (<i>Memorandum of Understanding</i>).	Danmark og Sverige	Samarbejde vedr. <i>Mobile Air Control Center</i> i Afghanistan.	Forsvarskommandoen	Indgået: 7. marts 2013 Effekt: Større operationel effekt. Svensk støtte til den danske enhed i ISAF.
Fællesnordisk rammeaftale	Danmark, Norge og <i>Marshall Aerospace Defence Group</i> .	Vedligehold på transportfly (C-130J).	Forsvarets Materieltjeneste	Indgået: 19. december 2013. Idet dette er indgåelse af en eksklusiv rammeaftale uden mindstekøb, er der ikke faste beløb, der kan knyttes til rammeaftalen. Skønsmæssigt, baseret på tidligere forbrug, vurderes rammeaftalen at have en økonomisk ramme på 16 - 20 mio. kr. årligt i hele aftalens løbetid. Dette tal afhænger af brugen af C-130J og deres anvendelsesmetode. Der opnås med aftalen en besparelse på ca. 13 % på prisen for eftersyn. Derudover er der opnået en reduktion på 1 £ i værkstedstimesteprisen og en reduktion på <i>consumables overhead</i> fra 11 pct. til 0 pct. Det skal i denne forbindelse nævnes, at reduktionen på 1 £ er en ikke uvæsentlig prisreduktion. Således vil vi i forbindelse med et enkelt eftersyn opnå en besparelse på flere tusinde £.
Teknisk aftale	Danmark og Sverige	Fornyelse af eksisterende aftale om brug af svensk målebane i 2013 - 2016	Forsvarets Materieltjeneste	Indgået: 12. februar 2013 Forsvarskommandoen har ikke kunnet bekræfte en besparelse ved indgåelsen af aftalen, men da det danske forsvar ikke længere besidder egen målebane giver samarbejdet med Sverige en stor effekt i relation til at få signaturmålt Søværnets enheder ved Lysekil. Samarbejdet fungerer meget tilfredsstillende, og Sverige forestår på bedste vis løbende at optimere målebanefaciliteterne til gavn for begge parter. Den udviste fleksibilitet i opgaveløsningen fra Sverige, samt en overkommelig lejeudgift for brug af faciliteterne gør, at aftalen anbefales forlænget ved udløb af den tekniske aftale i 2016.
Anden tillægsaftale til aftalememorandum (<i>Amendment to Memorandum of Understanding</i>).	Norge, Tyskland, Holland, Danmark	Test af Evolved Seasparrow og Seasparrow missiler.	Forsvarets Materieltjeneste	Indgået: 7. december 2011 Det oprindelige aftalememorandum blev indgået i 1999 og omhandler fælles anskaffelse og drift af et missiltestsystem, der fysisk står i Den Helder, Holland. I 2007 blev første tillægsaftale underskrevet som følge af, at samarbejdet blev udvidet med Norge. Anden tillægsaftale fra december 2011 blev indgået i forbindelse med, at der

				<p>skulle anskaffes et nyt missiltestsystem til afløsning af det gamle.</p> <p>Aftalen om drift af missiltestsystemet er en del af NATO-samarbejdet: <i>SeaSparrow Project Office</i>.</p> <p>Effekt: Missil testcenteret muliggør re-certificering af egne Evolved SeaSparrow missiler samt reparation af eventuelle missildele. Testcenteret besidder et godt udviklingspotentiale, der gør, at det også er velegnet og kan anvendes fremadrettet, såfremt Danmark vælger at anskaffe Evolved SeaSparrow Block II og/eller SeaSparrow 2 missiler.</p> <p>Forsvarets Materieltjeneste anbefaler en fortsat aktiv deltagelse i det etablerede samarbejde.</p>
Kontrakt	Danmark-Sverige	Køb af gravemaskiner fra <i>Försvarexportmyndigheten</i> .	Forsvarets Materieltjeneste	<p>Indgået: juni 2012</p> <p>Bemærk – det er ikke en mellemstatlig forvaltningsoverenskomst men en egentlig kontrakt.</p> <p>Forsvarets Materieltjeneste fik anskaffet de nødvendige gravemaskiner af en standard og kvalitet, der var ønsket. Det var en enkeltkontrakt, og der er ikke umiddelbart yderligere potentiale.</p>
Fire separate salgskontrakter. (Salgsordrer)	Danmark-Finland	Salg af raketsystem (MLRS), Tow missiler, 9 mm ammunition og Stinger missiler.	Forsvarets Materieltjeneste	<p>Indgået: 10. december 2013</p> <p>Af aftalens preambel fremgår: <i>"Whereas there is a mutual interest in cooperation under the Nordic Defence Cooperation (NORDEFKO) organisation."</i></p> <p>Forligskredsen er tidligere orienteret herom, og pressemeddelelse er udsendt af Forsvarets Materieltjeneste og det finske forsvarsministerium i december 2013.</p> <p>Effekt: Samlet salgsindtægt over 40 mio. kr.</p>
Teknisk aftale	Danmark og Sverige	Dansk deltagelse i svensk infanteriøvelse.	Hærens Operative Kommando	<p>Indgået: 8. marts 2013</p> <p>Aftalen dækker alene Opklaringsbataljonens gennemførelse af afdelingsledet uddannelse i et svensk øvelsesterræn i Skåne. Denne aktivitet ville ellers skulle gennemføres i Oksbøl øvelsesterræn. Ved at gennemføre øvelsen i et for enheden ukendt terræn i Sverige, kan der opnås et højere uddannelsesudbytte, end hvis den blev gennemført i et kendt terræn. Eftersom Opklaringsbataljonen er garnisoneret på Bornholm, opnås der en</p>

				<p>besparelse på deployeringsomkostningerne, idet prisen for en deployering til Sverige er lavere set i forhold til en deployering til Oksbøl.</p> <p>Brugen af svenske øvelsesterræner kan evt. udvides til også at omfatte enheder garnisoneret på Sjælland, hvor man tilnærmelsesvis ville kunne opnå de samme fordele.</p>
Teknisk aftale	Danmark og Norge	Norsk brug af kampvogn Leopard 2 simulator, Holstebro Kaserne.	Hærens Operative Kommando	<p>Indgået: 27. september 2013</p> <p>Aftalen dækker norsk kampvognspersonels anvendelse af Leopard 2 kampvognssimulatorens i Holstebro. Norge råder ikke selv over en kampvognssimulator og lejer derfor denne facilitet hos Norges samarbejdspartnere indenfor kampvognsområdet. Anvendelsen er et led i Danmarks samarbejde med andre Leopard 2 brugerlande. Dette samarbejde omfatter også deltagelse i andre aktiviteter som eksempelvis kampvognsbesætningskonkurrencer, deltagelse i øvelser m.m. Samarbejdet på kampvognsområdet kan evt. udvides til også at omfatte infanterikampkøretøjer, idet Norge i lighed med Danmark og Sverige anvender CV 90 infanterikampkøretøjet.</p>
Teknisk aftale	Danmark og Finland	Finsk deltagelse i dansk CBRN-øvelse.	Hærens Operative Kommando	<p>Indgået: 17. september 2013</p> <p>Aftalen var en logistisk og praktisk forudsætning for finsk deltagelse i øvelsen RECCEX 13 i Danmark som gjorde det muligt at finsk CBRN-styrkebidrag kunne deltage i øvelsen i Danmark. Formålet med RECCEX 2013 var "[...] to <i>multinationally train and exchange methods/experiences and to increase cooperation among the participating countries within the CBRN area, and to develop abilities to act in combined CBRN units in order to enhance the ability to solve tasks in an international operation (NATO/UN/EU) [...]</i>".</p> <p>Øvelsen gav et godt gensidigt udbytte og udsigt til, at øvelsessamarbejdet fortsætter én gang årligt skiftende mellem de nordiske lande. RECCEX 14 gennemføres i Finland.</p> <p>Besparelspotentialet for Finland vurderes at være modtagelse af den ønskede logistiske støtte efter de aftalte betalingsprincipper, herunder bl.a. modtagelse af drivmidler med efterfølgende betaling til en pris lignende den for NATO samarbejdspartnere, som vurderes at ligge under markedspris. Besparelspotentialet for Danmark vurderes at være en lignende aftale med efterfølgende besparelser ved RECCEX øvelse i Finland.</p>
Teknisk aftale	Danmark og Sverige	Svensk kampvognspersonels besøg ved Jyske	Hærens Operative Kommando	<p>Indgået: 5. august 2013</p> <p>Aftalen dækker svensk kampvognspersonels deltagelse i panserbataljonens</p>

		Dragonregiment, Holstebro.		<p>kampvognskonkurrence (<i>Nordic Tank Challenge</i>). Deltagelsen er led i Danmarks samarbejde med andre Leopard 2 brugerlande, bl.a. Norge og Sverige. Finland er også inviteret med i 2014, men deltager ikke. Dette samarbejde omfatter også deltagelse i andre aktiviteter som eksempelvis deltagelse i øvelser og andre uddannelsesaktiviteter. Gennemførelse af aktiviteten medfører ingen besparelse, men giver mulighed for udveksling af erfaringer inden for anvendelse af Leopard 2 mellem deltagende enheder fra de nordiske lande.</p> <p>Samarbejdet på kampvognsområdet kan evt. udvides til også at omfatte infanterikampkøretøjer, idet Norge, i lighed med Danmark og Sverige, anvender CV 90 infanterikampkøretøjet.</p>
Teknisk aftale	Danmark og Sverige	Dansk brug af svensk CBRN-øvelsesfaciliteter.	Hærens Operative Kommando	<p>Indgået: 1. august 2012</p> <p>Aftalen er en logistisk og praktisk forudsætning for dansk brug af svenske CBRN øvelses- og uddannelsesfaciliteter. Anvendelsen af de svenske uddannelsesfaciliteter er en forudsætning for, at dansk CBRN personel kan tilbydes denne type uddannelse.</p> <p>Effekt: Dansk CBRN personel får mulighed at øve med og i kemisk og radiologisk <i>live agent</i> områder indtil danske faciliteter er etableret. Besparelspotentialet for Danmark vurderes at være lavere udgifter ifm. gennemførelsen af uddannelsen af CBRN personel.</p>
Teknisk aftale	Danmark og Sverige	Dansk brug af svensk CBRN-øvelsesfaciliteter.	Hærens Operative Kommando	<p>Indgået: 19. april 2013</p> <p>Aftalen er en logistisk og praktisk forudsætning for dansk brug af svenske CBRN øvelses- og uddannelsesfaciliteter. Anvendelsen af de svenske uddannelsesfaciliteter er en forudsætning for, at dansk CBRN personel kan tilbydes denne type uddannelse.</p> <p>Effekt: Dansk CBRN personel får mulighed at øve med og i kemisk og radiologisk <i>live agent</i> områder indtil danske faciliteter er etableret. Besparelspotentialet for Danmark vurderes at være lavere udgifter ifm. gennemførelsen af uddannelsen af CBRN personel.</p>
Teknisk aftale	Danmark og Sverige	Dansk deltagelse i svensk infanteriøvelse.	Hærens Operative Kommando	<p>Indgået: 27. januar 2014</p> <p>FKO har ikke kunnet bekræfte en besparelse ved indgåelsen af aftalen, men aftalen muliggør deltagelse i den svenske øvelse "Vintersol" i Nordsverige. Øvelsens formål er træning i militære operationer under kolde klimaforhold. Deltagelse i øvelse "Vintersol" giver mulighed for at øve forhold, der klimatisk</p>

				ikke kan øves nationalt. Dansk deltagelse omfattede både kampvogns- og infanterienheder.
Teknisk aftale	Danmark og Sverige	Dansk deltagelse i svensk CBRN-øvelse.	Hærens Operative Kommando	<p>Indgået: 17. marts 2014</p> <p>Aftalen er en logistisk og praktisk forudsætning for dansk brug af svensk CBRN øvelses- og uddannelsesfaciliteter. Anvendelsen af de svenske uddannelses faciliteter er en forudsætning for, at dansk CBRN personel kan tilbydes denne type uddannelse i år bl.a. personel fra Ingeniørregimentet udsendt til OP RECSYR (transport af syriske kemiske stoffer til destruktion).</p> <p>Effekt: Dansk CBRN personel får mulighed at øve med og i kemisk og radiologisk <i>live agent</i> områder indtil dansk faciliteter er etableret. Besparelspotentialet for Danmark vurderes at være lavere udgifter ifm. gennemførelsen af uddannelsen af CBRN personel.</p>
Teknisk aftale	Danmark og Norge	<p>Der udarbejdes hvert år en teknisk aftale for deltagelse i den årlige øvelse <i>Cold Response</i> i Norge. Aftalen dækkende bl.a. logistisk støtte fra værtsnationen.</p> <p>Øvelse <i>Cold Response</i> afholdes hvert andet år i lige årstal.</p> <p>Øvelsen er en national norsk øvelse, der tilbydes til NATO/PfP lande.</p>	Flyvertaktisk Kommando	<p>En teknisk aftale i 2012 og 2014.</p> <p>Øvelse <i>Cold Response</i> afholdes hvert andet år i det nordlige Norge. Enheder fra Flyvevåbnet deltager primært for at træne operationer i bjergigt terræn samt operationer i koldt klima.</p> <p>Formålet med den tekniske aftale er først og fremmest at sikre den danske styrkes mulighed for at deployere til det pågældende område, dernæst at fastlægge graden af og betingelserne for norske logistisk støtte (Host Nations Support) til den deployerede enhed. Aftalen er indgået i rammen af NATO's bestemmelser, der fastsætter de generelle rammer for logistisk støtte under deployeringer mellem NATO lande. Det bør bemærkes, at aftalen udover at fastlægge rammerne for den logistiske støtte også sætter rammerne for en række andre forhold f.eks. forhold ved uheld eller ulykker.</p> <p>Aftalen er ikke skrevet for at opnå en effektivisering eller besparelse, men det ligger i sagens natur at støtte i rammen af NATO's bestemmelser for logistisk støtte, giver et mindre ressourceforbrug, end det ville være tilfældet, hvis alt logistisk støtte skulle medbringes fra Danmark.</p>
Teknisk aftale	Danmark og Sverige	Aftalen klarlægger forholdene angående træning mellem deltagerlandenes flyvende enheder.	Flyvertaktisk Kommando	<p>Indgået: 17. september 2013</p> <p>Det var formålet med denne aftale at skabe de formelle rammer for træning mellem de to nationers flyvende enheder, og er dermed ikke indgået med henblik på at opnå en effektivisering eller besparelse.</p> <p>Aftalen åbner mulighed for, at der kan trænes med flyvende enheder fra den</p>

				anden nation i den anden nations luftrum. Ligeledes skaber aftalen rammerne for, at der efter missionen kan landes på den anden parts base med henblik på debriefing. Aftalen åbner mulighed for logistisk støtte på den base, der besøges, men aftalen giver ikke rammerne for en egentlig deployering til en base i nabolandet.
Teknisk aftale	Danmark, Finland, Norge og Sverige	Aftalen samler ovenstående aftale samt en tilsvarende aftale mellem Finland, Norge og Sverige.	Flyvertaktisk Kommando	<p>Indgået: 20. januar 2014</p> <p>Denne aftale er en videreførelse af ovenstående aftale, med en udvidelse af deltagergruppen til også at omfatte Finland og Norge. Den nye aftale rummer de samme muligheder og begrænsninger som den dansk-svenske aftale.</p> <p>Det er formålet med aftalen at skabe de formelle rammer for træning mellem de fire nationers flyvende enheder.</p> <p>Aftalen åbner mulighed for, at der kan trænes med flyvende enheder fra den anden nation i den anden nations luftrum. Ligeledes skaber aftalen rammerne for, at der efter missionen kan landes på den anden parts base med henblik på debriefing. Aftalen åbner mulighed for logistisk støtte på den base der besøges, men aftalen giver ikke rammerne for en egentlig deployering til en base i nabolandet.</p> <p>Aftalen er ikke indgået med henblik på at opnå en effektivisering eller besparelse.</p>
Kommando-overdragelse	Danmark og Finland	Finsk enhed deltagelse i operationen med at transportere kemiske stoffer bort fra Syrien (OP RECSYR).	Søværnets Operative Kommando	<p>Indgået: 20. december 2013</p> <p>Aftalen er ikke indgået med henblik på at opnå en effektivisering eller besparelse, men formaliserer finsk enheds deltagelse i operationen.</p>
Teknisk aftale	Danmark og Finland	Finsk enhed deltagelse i operationen med at transportere kemiske stoffer bort fra Syrien (OP RECSYR).	Søværnets Operative Kommando	<p>Indgået: 31. januar 2014</p> <p>Aftale om finsk bidrag (CBRN-team) til den dansk ledede maritime transport af kemiske stoffer fra Syrien er indgået på baggrund af finsk ønske om at bidrage til FN/OPCW-missionen i Syrien.</p>
Hensigtserklæring (<i>Letter of Intent</i>)	Danmark, Norge og Holland	Maritim minerydning	Søværnets Operative Kommando	<p>Aftaledokumentet rundsendes pt. i nationerne til underskrift.</p> <p>Aftalen omhandler et pilotprojekt om minedykkeruddannelse og omfatter</p>

				afholdelse af tre minedykkerkurser mellem Holland, Norge og Danmark. Det vurderes, at aftalen fremadrettet vil kunne medføre besparelse på minøruddannelsen således, at den kan afkortes fra en længde på fem til tre uger, idet der i forlængelse af aftalen undersøges muligheder for omlægning af den eksisterende minøruddannelse til en uddannelse, hvor Norge og Holland ses integreret. Udover besparelse i forbindelse med en kortere integreret uddannelsesperiode, vurderes uddannelsen af minører i Søværnet at kunne få et kvalitetsmæssigt løft.
Udviklingsaftale	Danmark og SINTEF (norsk firma)	Udvikling af støjbelastningsprogram	Forsvarets Bygnings- og etableringsstjeneste	<p>Indgået: februar 2014.</p> <p>Udvikling af et eksternt støjbelastningsprogram, som er startet i 1999. Denne aftale udvikler mulighederne for støjberegning i nyere digitale operativsystemer (MILSTØY).</p> <p>Anvendelsen af MILSTØY vil indebære såvel økonomiske som anvendelsesmæssige fordele. MILSTØY har en database, der indeholder støjdata for anvendte våben i Norge og Danmark. Der opnås således en besparelse på gennemførelse af støjmålinger for våben, idet det danske og norske forsvar har mange fælles våben. MILSTØY er desuden det eneste beregningsprogram, der følger Miljøstyrelsens beregningsmetode.</p>
Samarbejdsaftale	Danmark og Norge (Flyvevåbnets Officersskole og Luftkrigsskolen)	Fagligt samarbejde m.h.p. at udnytte og supplere de kompetencer, som de to skoler besidder til at videreudvikle de respektive uddannelser.	Forsvarsakademiet	<p>Indgået: 5. september 2012</p> <p>Flyvevåbnets Officersskoles samarbejdsaftale (udveksling af studerende og undervisere samt deltagelse i seminarer, workshops etc.) med den norske Luftkrigshøjskole er indgået i forlængelse af akkrediteringen af Flyvevåbnets Grundofficersuddannelse i 2011 - herunder uddannelsens nye status som en professionsbacheloruddannelse.</p> <p>Aftalen er ikke indgået med henblik på at opnå en effektivisering eller besparelse.</p>
Samarbejdsaftale	Danmark og Norge (Hærens Officersskole og Krigsskolen)	Fagligt samarbejde m.h.p. at udnytte og supplere de kompetencer, som de to skoler besidder til at videreudvikle de respektive uddannelser.	Forsvarsakademiet	<p>Indgået: januar 2012</p> <p>Hærens Officersskoles samarbejdsaftale med Krigsskolen i Norge er ikke indgået for at opnå effektiviseringer/besparelser.</p> <p>Samarbejdet omfatter desuden udveksling af lærere og kadetter.</p> <p>Den af Hærens Officersskoles udbudte grundofficersuddannelse har siden 2011 været akkrediteret som en professionsbacheloruddannelse.</p>

<p>Samarbejdsaftale i rammen af <i>Baltic Nordic Initiativ</i></p>	<p>Danmark og Norge bidrager økonomisk til projektet.</p> <p>Danmark, Norge og Sverige leverer faglig støtte.</p> <p>Finland og Estland overvejer at indgå i projektet.</p>	<p>Formålet med projektet er at opbygge en kapacitet, der kan støtte bosniske soldater og pårørende før, under og efter udsendelse i internationale operationer samt støtte veteraner, der skal afskediges fra forsvaret.</p>	<p>Veterancentret</p>	<p>Indgået: 22. september 2013</p> <p>Samarbejdet om kapacitetsopbygningsprojektet i Bosnien-Hercegovina har ikke effektiviserings- og/eller besparelsespotentiale, men samarbejdet har derimod effekt og potentiale i form af udvikling i Bosnien-Hercegovina samt ved Veterancentret.</p> <p>Samarbejdet har for nuværende haft den effekt, at det bosniske forsvarsministerium og sundhedsministerium har indledt dialog om fælles indsatser målrettet veteraner.</p> <p>Herudover har det bosniske forsvarsministerium et ønske om at initiere den "danske model", som Veterancentret gennemfører for soldaterne før, under og efter udsendelse i internationale operationer, hvilket betyder, at de er ved at ansætte psykologer på området med henblik på at iværksætte arbejdet.</p> <p>Veterancentret har via samarbejdet med Norge og Sverige fået indblik i metoder til stresshåndtering varetaget af ledere og chefer, der er udsendt i internationale operationer.</p> <p>Der er potentialer til at udbygge den "danske model" i Bosnien-Hercegovina ligesom samarbejdet mellem de nordiske lande kan udbygges yderligere til fordel for indsatser inden for veteranområdet til brug i nationalt regi, men også til fælles støtte i internationale projekter.</p> <p>Samarbejdet er initieret af International Organisation of Migration gennem Forsvarskommandoens Samarbejdsprogramsektion.</p>
--	---	---	-----------------------	---